

ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ТА СПЕЦІАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ

УДК 7.022.82 : 398.332.12 (477) «195/200»

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МИСТЕЦТВОЗНАВЧИХ СТУДІЙ ПИСАНКАРСТВА НАУКОВЦЯМИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТУ ХХІ ст.

Віктор Ткаченко

Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав»
Україна, 08401, Київська область, м. Переяслав-Хмельницький, вул. Шевченка, 8
e-mail: viktor_tkachenko@ukr.net

У сучасній історичній, етнографічній, мистецтвознавчій науці відсутнє комплексне історіографічне дослідження писанкарства як у цілому, так і зазначеного періоду зокрема, що не дає можливості науковцям об'єктивно висвітлити це питання. Тому історіографічне осмислення розробки поставленої проблеми дозволить вченим продовжити її ґрунтовне вивчення, а також використати результати для більш поглибленого пізнання розвитку декоративно-ужиткового мистецтва, орнаментики, композиції тощо. Дослідження історіографії мистецтвознавчого напрямку періоду другої половини ХХ – початку ХХІ ст. важливо, насамперед, тим, що у 1950-1980 рр. писанкарство перебувало у занепаді, не розвивалося і тільки з початком 1990-х років і до сьогодні почалось відродження цього виду народного мистецтва.

Для новітньої історіографії характерне значне зростання різнопланових публікацій, статей, монографій тощо. Проте не всі роботи мають і несуть у собі історіографічні опрацювання літератури. Різні аспекти пов'язані з предметом нашого дослідження знаходимо у дисертації О. Ляшенка [10], монографічних дослідженнях О. Соломченка, М. Селівачова, В. Ткаченка.

Метою статті є дослідити радянську та пострадянську історіографію мистецтвознавчих студій писанкарства, як виду декоративно-ужиткового мистецтва. Період другої половини ХХ ст. в українській мистецтвознавчій науці ознаменувався тим, що почали з'являтися роботи в яких висвітлювалося розвиток українського декоративно-ужиткового мистецтва.

Але характерною рисою було те, що у них майже не висвітлювалося писанкарство, яке було відоме в Україні з кінця ХІХ ст., коли з'явилися перші публікації, але заборонене радянською владою.

У 1966 р. вийшла друком монографія Б. Бутника-Сіверського присвячена розвитку українського радянського народного мистецтва. Відомий дослідник розглядає вишивку, ткацтво, кераміку, розпис, різьбу по дереву. Зазначає відомих авторів та аналізує їх роботи і тільки у «Післямові» він згадує про те, що у народному мистецтві певний слід залишила писанка. Автор чітко зазначає, що «писаночний орнамент та його колорит ми зустрічаємо і в кераміці, і в настінних розписах» [2, с. 204]. Відсутність розгляду та висвітлення цього народного мистецтва й одного із видів декоративно-ужиткового, автор пояснює, як таким, що «зійшло зі сцени і в зв'язку з дією чинників ідеологічного порядку» [2, с. 204]. Все це було пов'язане із боротьбою радянської влади з церквою, а так як яйце-писанка відображає вірування у воскресіння Ісуса Христа, то воно, відповідно, попало під заборону.

І хоча автор і вказує на те, що першопочатково писанка міцно була пов'язана з весняним циклом народних свят та незважаючи на це, із за зв'язку з церквою, як твердить автор, вона втратила у своєму розвитку, у порівнянні з іншими видами декоративно-ужиткового мистецтва. З таким твердженням можна не погодитися, адже, як відомо, ще у 20-х рр. ХХ ст. писанкарка І. Білянська намагалася відобразити побутові сценки із життя гуцулів. Продовжено це було і в 60-х рр. ХХ ст. іншими майстрами-

писанкарями. Та, якщо брати у загальному, то безумовно заборона радянської влади на виготовлення писанок у цілому негативно вплинула на розвиток цього виду народного мистецтва. У багатьох українських селах їх просто не розписували, вони зникли із великодніх святкувань, які народ все ж таки відзначав, незважаючи на протицерковну політику. Важливою, на наш погляд, є інформація подана автором про те, що «своє продовження писанка дістала і в професійному декоративно-прикладному мистецтві» [2, с. 204]. Називає він і прізвище української художниці О.І. Кульчицької, яка за писанковими мотивами створила низку виключно цікавих килимів [2, с. 204]. І дійсно, у каталозі до виставки мисткині, яка проходила у Львові, вказується низка назв килимів і подається декілька їх ілюстрацій за мотивами писанкової орнаментики.

У виданні 1967 р., що присвячено народному мистецтву України, розглядається кераміка, декоративний розпис, різьблення по дереві, вишивка, килими, тканини, гутне скло, художнє скло, художній метал. Автори видання зазначають, що «у минулому українське народне мистецтво було здебільшого селянським і охоплювало переважно сферу речей селянського побуту: меблі, одяг, зброю та ін.» [11, с. 2]. Проводиться коротка характеристика походження тих чи інших орнаментальних мотивів. Зазначається, що зміни в українській орнаментики особливо інтенсивно проходили на «українських землях, возз'єднаних з Росією (Наддніпрянина, Чернігівщина, Слобожанщина)» [11, с. 2], що видається сумнівним, адже українське мистецтво мало свій шлях розвитку, витоки якого беруть ще у часах Київської Русі. І, як пишуть автори у дусі радянської ідеології, тільки «Велика Жовтнева соціалістична революція... здійснила мрії українського трударя» [11, с. 3]. На жаль, ми знаємо, що радянська влада переорієнтувала народне мистецтво на партійну ідеологію, тим самим воно втратило багато у своєму розвитку, композиції, орнаментики. Деякі види народного мистецтва практично були призабуті, як те ж писанкарство, яке пов'язували, як зазначалося вище, винятково з релігією. Упорядники, коротко характеризуючи види народного мистецтва і їх розвиток за радянської влади, подають прізвища майстрів. І тільки писанкарство як таке випало із огляду, незважаючи на те, що кольорова фотографія писанок подана в альбомі. Варто відзначити, що видання гарно ілюстроване і показує красу та довершеність народного мистецтва.

Відома дослідниця декоративно-ужиткового мистецтва Р.В. Чугай у 1979 р. видала монографію про народне мистецтво Яворівщини. Поряд із різьбленням, вишивкою й іншими видами декоративно-прикладного мистецтва вона розглядає і мистецтво розпису писанки. Вже у передмові до книги доктор мистецтвознавства В.М. Власенко, що стосується писанкарства, то говорячи про академіка Б.О. Рибаківа, пише, що він «високо оцінив не лише красу гуцульських писанок, а й те, що багато з них виступають носіями древніх образів, започаткованих ще в первісні землеробські епохи» [12, с. 5]. Тут же наводяться його слова про те, що «у Музеї етнографії та художнього промислу АН УРСР (Львів) зберігається дорогоцінна колекція писанок, яка налічує кілька тисяч екземплярів. Писанки, пасхальні яйця, по своїй природі – предмет ритуальний, пов'язаний з важливим християнським святом, що бере початок від язичницьких уявлень про весняне воскресіння природи. На наш погляд, християнські сюжети майже повністю відсутні в розписах. Більшість зображень пов'язана з архаїчною язичницькою символікою» [12, с. 6]. Дослідниця, Р.В. Чугай у роботі зазначає, що на таких виробках можна добре прослідкувати процеси колективної творчості. Проте, у писанкарстві деякі моменти зазнають у цей період певних змін, в основному за її словами, це стосується «орнаментальних мотивів, характеру їх композиційного розміщення у виділених орнаментальною сіткою площинах і різнокольорових рішень» [12, с. 82]. Авторка, в оздоблені писанок-мальованок Яворівщини виділяє такі найбільш поширені композиції: «поясну, вершкову, мередіальну, бокову, довільну» [12, с. 82] та дає їм коротку характеристику. Також науковець зазначає, що не звертаючи уваги на загальнознані схеми розміщення орнаментальних мотивів на писанках, «кожна майстриня має свій почерк, свої композиційні рішення, свій колорит, свої улюблені мотиви» [12, с. 83], що і вирізняє її вироби від інших майстринь. Досліджуючи розпис писанок-мальованок авторка вказує і на те, що майстрині постійно шукають нові прийоми у розміщенні мотивів, таким чином удосконалюючи й орнаментальні мотиви та композиційні рішення.

Серед майстрів розпису вона виділяє К. Прийму, Ю. Прийму, М. Пундяк та ін. Досить ґрунтовно науковець розглянула кольорову гаму таких писанок, зазначаючи, що серед кольорів «перевагу має чорний, який міцно тримається площини і стримувати кольори... Чо-

рний колір організовує їх (кольори – В.Т.) і об'єднує в одну гармонійну цінність» [12, с. 85]. Також у роботі подано кольорову ілюстрацію шістнадцяти Яворівських писанок-мальованок.

У книзі Ю. Лашука робиться спроба комплексно дослідити різновиди народного мистецтва українського Полісся. Зокрема, автором розглядається дерев'яна архітектура та її оздоблення, художня обробка дерева, ткацтво та килимарство, одяг і вишивка, кераміка, скло й ін. Не оминув науковець і тему поліського писанкарства.

У вступній статті Ю. Лашук зазначає, що «у народному мистецтві українського Полісся не лише відчувається подих глибокої старовини, а й зберігається вивірена віками гармонія між красивим і корисним. Це мистецтво у цілому творчо не ушкоджене і не спотворене» [8, с. 5]. Тобто, можемо говорити про давню архаїчну культуру поліщуків.

Писанкам присвячено декілька абзаців у розділі «Декоративні розписи, малювання та народні картини». Загалом дана загальна характеристика такому явищу, як писанкарство. Так, автор вказує, що «писанки належать до космогонічної символіки» українців. Поліські писанки пов'язані з «давньоруським народним землеробським календарем, із трактуванням світобудови, згодом – із звичаями та обрядами» [8, с. 117]. Зазначає Ю. Лашук і той факт, що на території Полісся зустрічаються і керамічні писанки Х-ХІІІ ст., про що свідчать археологічні розкопки давньоруських міст.

Аналізуючи орнаментику поліських писанок, автор вказує на те, що тут панують «солярні мотиви – «дерево життя», антропо- й зооморфні зображення», поширеним було і зображення «богині-берегині» (Мокоші). Композиційно, за його дослідженням, площа поліської писанки поділена на «два, чотири або й вісім полів», на яких розміщено геометризовані елементи (мотиви) орнаменту. Так, майстрині-писанкарки зображували мотиви «рожа», (із різними різновидами), «сосонка», «сорокаклинці», «безкінечник», «граблі», «вітрячки», «сорокопуд», «баранячі роги» [8, с. 120]. Вони мали аналоги у різьбярстві, вишивці, ткацтві.

Не оминув автор і теми технології виготовлення поліської писанки, зазначаючи, що робиться вона «за допомогою тонкої металевої трубочки, закріпленої у дерев'яному руків'ї» [8, с. 120] тобто писачком.

Відносно кольорової гами, то дослідник вказує, що «для сіл у руслі Прип'яті характерна двобарвність: чорне з білим, червоні з білим. У

південних селах зростає насиченість барв доданням рудої, зеленої, жовтої фарб» [8, с. 120].

У дисертаційній роботі Б.В. Бойчук «Народне декоративне мистецтво Покуття...» досліджено декоративне мистецтво Покуття, як «самобутнє етнокультурне явище». Автором встановлено основні історичні періоди розвитку народних ремесел етнорайону.

«Проаналізовано типологію і художню виразність творів ткацтва, вишивки, традиційного одягу, виробів деревообробництва, металу, витинанок у тому числі і писанкарства» [1, с. 16], їх локальні особливості.

Розглядаючи писанки Покуття, науковець зазначає, що вони відомі з кін. ХVІІІ ст. Майстрині використовують при їх виготовленні «дві воскові техніки «крапання» (найвідоміша) і писання писачком із трубочкою. Писанки різних теренів регіону мають свої локальні мистецькі особливості. Вони виявляються у застошуванні тих чи інших схем поділу поверхні яйця, у поєднанні конкретних мотивів, своєрідності колориту, манер виконання. Розглядаються художні відмінності писанок різних осередків Покуття» [1, с. 13]. Також автор дисертаційного дослідження, зазначаючи про відродження писанкарства у 1990-х рр., справедливо вказує і на те, що зустрічаються шкідливі тенденції наслідування космацьких писанок.

Викладач Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва І.С. Вах розглядає географію поширення писанкарства на Галицькій Гуцульщині [3]. Автор за сучасним адміністративно-територіальним устроєм України до цього етнографічного району відносить Верховинський і південні частини Наддніпрянського та Косівського районів Івано-Франківської області. Дослідник опрацював історіографію даного питання, визначив які види писанок поширені на цій території. Науковцем визначено великі центри писанкарства та наявність у них майстринь з виготовлення писанок. Приділено увагу й орнаментальному декору у писанкарстві відомих центрів: Космач, Брустурів, Шешори, Яворів, Річка, Замагорів та ін. Варто відзначити і такий момент у його статті – це перелік найвідоміших призвищ писанкарок у цих місцевостях.

У статті С. Іваненко [6], викладача Харківської академії дизайну і мистецтв, досліджується українське народне мистецтво у наукових працях представників харківської школи мистецтвознавства першої третини ХХ ст. Зокрема, авторкою проаналізовано праці М. Сумцова та С. Таранушенка, які висвітлюють писанкар-

ство, вказано основні результати їх досліджень. Також науковець розглядає й інші види народного мистецтва: килимарство, гаптування, декоративні розписи.

Відносно робіт з писанкарства М. Сумцова, то авторка зазначає, що він здійснив аналіз писанки «не з мистецтвознавчої, а скоріше, з етнографічної» позицій [6, с. 64]. Аналізуючи дослідження С. Таранушенка, С. Іваненко вважає його «одним із яскравих представників харківської школи та фундатором українського мистецтвознавства» [6, с. 64], одного із тих, хто зробив внесок своєю працею у дослідження писанкарства. Зазначаючи також, що С. Таранушенко «вважає орнамент писанки найкращим взірцем української народної поліхромної графіки» [6, с. 64].

У монографії О.В. Ковальової [7] зібрано, систематизовано та досліджено антропоморфні мотиви народної орнаментики українського декоративно-прикладного мистецтва. Встановлено історичні етапи генезису та розвитку, уточнено термінологію. Автором дослідження розкрито засоби художньої виразності мотивів і виявлено різноманітність силуетних, колористичних і фактурних рішень. У процесі вивчення визначено універсальні й унікальні особливості антропоморфних мотивів української народної орнаментики у східноєвропейському контексті [7, с. 2]. Що стосується антропоморфних зображень на писанках, то авторка виділяє «первинні архаїчні й умовно-реалістичні» [7, с. 100], зокрема, перші переважають на писанках Східного Полісся та Поділля, а другі – на Закарпатті та Західному Поділлі. «Протягом ХХ ст. зображення побутових сцен набуло поширення у східних і південних регіонах» [7, с. 101]. Далі авторка аналізує антропоморфні зображення на писанках з Полісся, Поділля, Гуцульщини, Луганщини. Зокрема, на Гуцульщині дослідниця відзначає, що у ХХ ст. набули поширення сюжетні сценки з життя селян. Про це говорять й інші дослідники гуцульського писанкарства.

Авторка статті про абстрактну знаковість у геометричній орнаментіці української писанки, доцент кафедри рисунка та живопису Київського національного університету технологій та дизайну А. Дубрива [5], аналізує історичні та культурні передумови виникнення, формування та розвитку абстрактного мистецтва на прикладі вивчення геометричного орнаменту української писанки. Досліджуючи вказану тематику авторка зазначає, що для висвітлення проблематики явища української орнаментальної культури, вона використовувала

«праці мистецтвознавців (Б. Бутника-Сіверського, Я. Запaska, Р. Захарчук-Чугай, Т. Кари-Васильєвої, М. Селівачова), культурологів (Ю. Гречук, Є. Причепій, С. Садовенко), етнографів (Е. Біняшівського, М. Верхової, А. Гурського, С. Китової, І. Свойнтек, В. Щербаківського) та істориків (Д. Гуменної, В. Манько, Ю. Мельничук, Т. Ткачук), у працях яких досліджувалися історичні періоди та тенденції її розвитку, регіональні особливості, стилістика, структура, семантика орнаментальних знаків» [5, с. 81]. Про те досить дивним є те, що до істориків зачислено Віру Манько, майстриню-писанкарку, яка має зовсім іншу освіту.

Авторка виділяє у системі комплексного дослідження народну орнаментальну культуру, вказуючи, що це «масштабний художній компонент народного декоративного мистецтва», який проявляється у ткацтві, килимарстві, вишивці, писанкарстві тощо.

Дослідниця зазначає, що вперше абстрактна знаковість на території України зафіксована 15 тис. років до н.е., про що свідчать артефакти Мезинської палеолітичної стоянки, а «геометрична орнаментика – найбільш архаїчний вияв орнаментальної культури» [5, с. 81]. Свою увагу вона зосереджує на писанкарстві, на одному із видів народного декоративного мистецтва як найбільшому виразникові абстрактної орнаментики. Відносно кольору на писанках, то авторка вірно зазначає, що «колір у поєднанні з формами елементів виступає вагомим аспектом естетичної виразності та філософського змісту» [5, с. 82].

Досліджуючи колекції писанок Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара» та Національного музею українського народного декоративного мистецтва, авторка встановила, що переважаючими кольорами в українській народній орнаментіці є червоний і чорний, а стилеутворюючими елементами є геометричні форми – лінія, квадрат, ромб, коло; основним є хрест.

У статті Н. Лоліної [9] розглядається розвиток та особливості геометричного орнаменту, який використовується у писанкарстві. Проте, звертаючись до питання орнаментики, авторка зазначає, що загалом орнаментальне мистецтво досліджували М. Лоренц, Е. Маковський, Т. Соколова, З. Тароян, Л. Буткевич. Про орнамент у декоративно-прикладному мистецтві писали: Запaska, Л. Дорогова. Український народний орнамент досліджували О. Косачева, О. Зарембський, О. Найден, О. Кульчицька, М. Селівачов.

Серед дослідників орнаментики писанкарства авторка відзначає Л. Гуру, О. Гуцуляка, Є. Гайову, О. Соломченка, Т. Осадцу, З. Іваницьку, Н. Нагловську. Окремо виділено джерелознавчі роботи: альбоми С. Кульжинського, М. Біляшівського. До них вона помилково зараховує і роботи М. Скорика («Бойківського писанки») та В. Манько («Українська народна писанка»). Безумовно, що це не так, і дослідників, як писанкарства у цілому, так і орнаментики писанок, значно більше. Є роботи в яких розглядається і проблема генези геометричного орнаменту. Варто назвати тільки одну роботу, автором якої є О. Ляшенко [10], це його дисертаційна робота присвячена загалом як орнаменту такій саме у писанкарстві. Зокрема, він розглянув рослинний, зооморфний, антропоморфний орнаменти. На жаль, авторка чомусь не посилається на цю роботу, хоча це перше дисертаційне дослідження присвячене орнаменту писанок України. Науковець зазначає, що геометричний малюнок «у символах якого відображено світогляд людей первіснообщинного ладу» [9], почав розвиватися ще у період палеоліту.

В орнаменту писанкарства вона виділяє «три основні символи, що відтворюють розуміння побудови Всесвіту: коло, квадрат (ромб) та у вигляді хреста або восьмикутника, світова вісь» [9, с. 79]. Далі дослідниця розглядає розміщення орнаментальних мотивів на писанці, зазначаючи, що з часом «магічно-ритуальне значення назв писанок та писанкових мотивів почав втрачати свій сенс, і згодом, писанки отримали християнські та світські назви» [9, с. 80]. Говорячи про орнаментальність писанкового орнаменту авторка зазначає, що у «писанці зберігаються ритмічні закономірності та композиційні вирішення, сформовані в прадавні часи, без втручання сучасних нашарувань» [9, с. 82].

Підсумовуючи розгляд зазначеного питання, науковець вказує на те, що сьогодні бракує досліджень з генези орнаменту та є потреба у вивченні «символічного значення орнаментальних мотивів писанки» [9, с. 83].

У статті Н.А. Лоліної подано також ілюстрацію писанки княжої доби, знайденої під час розкопок решток церкви на Царинці (с. Кринос – давній Галич) у 1992 р. Галицькою археологічною експедицією, керівник Ю. Лукомський, що датується XII-XIII ст.

У збірнику центру наукових публікацій «Велес» за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції: «Наука як рушійна антикризова сила» було надруковано статтю

Ю. Деревянко, Н. Ніколаєнко [4] про використання традицій писанкарства у сучасному мистецтві. Даючи загальну характеристику використання та функціонального призначення декоративно-прикладного мистецтва, автори звертають увагу на символіку писанки. Вони звертають увагу на творчість одеської художниці О. Мась, яка на 54-й Міжнародній виставці мистецтв у Венеції, у 2011 році показала незвичний арт-проект, відтворила за допомогою писанок-мальованок фрагмент Гентського вітваря. Тим самим підкоривши Італію українською писанкою. Дослідниці також зауважують, що у руслі сучасного мистецтва символіка писанок використовується як українськими модельєрами, так і зарубіжними дизайнерами одягу. Знайшла вона своє застосування в архітектурі й оформленні інтер'єру.

Отже, у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. вийшло чимало публікацій в яких розглядається питання дослідження та висвітлення орнаменту писанки. Автори статей, монографій розглядають як окремі аспекти мистецтвознавчого аналізу композиції, орнаментів, мотивів, так подають і загальні відомості про народне мистецтво розпису писанок. Варто виділити у вказаному періоді роки: 1950-1980-і рр. (радянський) і 1990-2016 рр. (становлення незалежності України), які мають свої особливості у висвітленні писанкарства та потребують детального вивчення.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бойчук Б. Народне декоративне мистецтво Покуття ХІХ-ХХ століття (Історія. Типологія. Художні особливості): автореф. дис... к. мист. Львів, 2000. 18 с.
2. Бутник-Сіверський Б. Українське радянське народне мистецтво. Київ, 1966. 228 с.
3. Вах І. Писанкарство Галицької Гуцульщини // Вісник ХДАДМ. Образотворче мистецтво. 2010. № 4. С. 76-82.
4. Деревянко Ю., Ніколаєнко Н. Використання традицій писанкарства у сучасному мистецтві // «Велес»: зб. ст. за мат. Міжн. наук.-практ. конф.: «Наука як рушійна сила». Київ, 2015. С. 147-148.
5. Дубрівка А. Абстрактна знаковість у геометричній орнаменту української писанки // Мистецтвознавство. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2016. № 3. С. 80-84.
6. Іваненко С. Українське народне мистецтво в наукових працях представників харківської школи мистецтвознавства першої третини ХХ століття // Вісник ХДАДМ. Теорія та історія мистецтва. 2014. № 7. С. 63-66.
7. Ковальова О. Антропоморфні мотиви української народної орнаментики: Київ: Київський університет імені Б. Грінченка, 2015. 156 с.
8. Лашук Ю. Народне мистецтво українського Полісся. Львів: «Каменярь», 1992. 145 с.
9. Лоліна Н. Традиційна українська писанка: генеза та особливості геометричного орнаменту // Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»: зб. наук. праць. Вип. 33. Київ, 2015. С. 75-83.
10. Ляшенко А.Г. Украинские писанки: дис... к. искусств.: 07.00.12 – Искусствоведение. Москва, 1992.
11. Народне мистецтво України. Київ: «Мистецтво», 1967. 45 с.

Ткаченко Віктор Деякі аспекти мистецтвознавчих студій писанкарства науковцями другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

У статті автор аналізує низку монографій і статей в яких висвітлюються мистецтвознавчі аспекти дослідження писанки та писанкарства у цілому. У досліджуваному періоді виділяється радянська та пострадянська історіографія мистецтвознавчих студій писанкарства, як виду декоративно-ужиткового мистецтва. Серед авторів можна виділити роботи Б. Бутника-Сіверського, Е. Біняшівського, Р. Чугай, О. Соломченка, О. Ляшенка, М. Селівачова.

Ключові слова: мистецтвознавчі студії, писанка, орнамент, композиція, мотив

Ткаченко Виктор Некоторые аспекты искусствоведческих студий писанкарства исследователями второй половины ХХ – начала ХХІ в.

В статье автор анализирует ряд монографий и статей в которых освещаются искусствоведческие аспекты исследования писанки. В исследованном периоде выделяется советская и постсоветская историографии искусствоведческих студий писанкарства, как вида декоративно-прикладного искусства. Среди авторов можно выделить работы Б. Бутника-Сиверского, Э. Биняшевского, Р. Чугай, О. Соломченко, О. Ляшенко, М. Селивачова.

Ключевые слова: искусствоведческие студии, писанка, орнамент, композиция, мотив

Tkachenko Viktor Some aspects of art studies studios of Easter eggs by scientists of the second half of the 20th – beginning of the 21st century

In the article, the author analyzes a number of monographs, articles which cover art-study aspects of the study of Easter eggs and Easter eggs in general. In the studied period, Soviet and post-Soviet historiography of art studies studios of Ester eggs, as a type of decorative and applied art, is singled out. Among the authors are the works of B. Butnyk-Siversky, E. Binyashivsky, R. Chugai, O. Solomchenko, O. Lyashenko, M. Selivachov.

Firstly, the Easter egg was firmly associated with the spring cycle of folk holidays, and despite this, in connection with the church, she lost in its development, in comparison with other types of decorative arts.

Easter eggs of different regions of Ukraine have their own local artistic features. They are manifested in the application of various schemes of the division of the surface of the egg, in combination of specific motifs, peculiarity of color, manner of execution.

The predominant colors in the Ukrainian folk ornamentation are red and black, and the styling elements are geometric forms – line, square, rhombus, circle; the main thing is the cross.

The pysanka retains the rhythmic patterns and compositional solutions that have been formed in ancient times, without the intervention of modern layers.

In the context of contemporary art, the symbolism of Easter eggs is used both by Ukrainian fashion designers and foreign apparel designers.

In the second half of the 20th – at the beginning the 21st a lot of publications turned out to be the subject of research and coverage of Pysanky ornamentation. Authors of articles, monographs are considered as separate aspects of art-study analysis of compositions, ornaments, motifs, and general information about the people's art of painting Easter egg.

Keywords: art studies studio, pysanka, ornament, compositions and motive